SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 2. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 3, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го СІЧНЯ 1991 Ч. 2. РІК XCVIII.

ПОЧИНАЮТЬСЯ СУДИ НАД С. ХМАРОЮ І Я. ДЕМИДАСЕМ

Джерзі Сіти, Н.Дж. — Згідно з попередніми даними суд над Ярославом Демидасем призначено на 6-7-го січня, а над Степаном Хмарою суд розпічнеться 10-го січня. Оскільки Я. Демидась є активістом Комітету Захисту УГКЦеркви, то репресивні органи зумисне призначили суд на Різдво, щоб вірні УГКЦ не з'явилися до суду в Київ, де його судитимуть.

Щодо С. Хмари, то в березні 1990 року він мав шанси стати також народним депутатом СССР, але партократи зробили все, щоб цього не сталося. Тоді С. Хмару несподівано заарештували на 15 діб за участь у мітингу та за „спротив працівникам міліції". Так ніхто й не довідався чи не був той арешт організований на союзному рівні. Проте не викликає сумніву, що партократія в Україні зберегла найбільш підступні риси компартійного нутра: фабрикацію кримінальних справ і організування „гніву трудящих і всього народу". Таким чимом народний депутат С. Хмара заарештований, а на решту депутатів з Народної Ради прокурор республіки М. Потебенько готується відкрити судові справи за образу його персони.

З Тернополя надійшло повідомлення, що кримінальну справу вже відкрито на народного депутата України Марію Куземко, яку звинувачують в образі прокурора Потебенька, оскільки вона підписала лист групи народних депутатів, та в участі у студенській голодівці в Києві у жовтні цього року.

Партократи України готують жорстокі заходи проти демократичних сил. Можливості для цього передбачені у проєкті нової конституції республіки, який був представлений на засіданні спеціяльної комісії Верховної Ради 4-го листопада. Згідно з тим проєктом вся повнота влади в республіці передається президентові та віцепрезидентові, а також призначеним ними міністрам. Президента вибирають раз на чотири роки загальним голосуванням.

Щоб уможливити прийняття цього проєкту конституції, консервативні в парляменті намагаються порозумітися з опозицією, якою вважається Партія Демократичного Відродження України, створена 2-го грудня на основі Демократичної плятформи в КПУ. В числі її співголів є такі помітні особи як заступник голови Верховної Ради України Володимир Гриньов і член Президії Верховної Ради Олександер Ємець.

Водночас уряд України прагне до більшої незалежности від Москви. З цією метою в кінці листопада і на початку грудня Україна підписала угоди з Росією і Білорусією, з Грузією та Азербайджаном. Це міжурядові договори про економічну, науково-технічну і культурну співпрацю. Такі угоди мають забезпечити більшу економічну незалежність України на випадок конфлікту з центром. Водночас консервативні в парляменті твердо вирішили взяти під свою контролю ситуацію в республіці. Дуже їм не подобається ситуація в західніх областях України, де влада фактично належить обласним радам, у яких переважають демократи. Консервативні в парляменті України хочуть бути незалежними і від Москви, і від демократичних сил в Україні. Головна їх мета — встановлення на Україні ще жорстокішої комуністичної диктатури.

Відкривають українські курси в Пенсильванійському стейтовому університеті

Юніверсіті Парк, Па. — Згідно з офіційним повідомленням Пенсильванійського стейтового університету, його славістичний департамент пропонує для своїх студентів у весняному семестрі 1991 року курс під назвою „Вступ до української культури та цивілізації". На згаданий курс можуть вписуватися не тільки студенти Пенсильванійського стейтового університету, але також і посторонні особи з поблизьких околиць.

Курс включатиме різні аспекти української культури починаючи від Київської Русі до сьогодні з окремим підкресленням теперішніх політичних і культурних змін в Україні. Викладачем цього курсу вартости трьох кредитів буде проф. Михайло Найдан. Лекції — два рази в тижні у вівтірки та четверги від 11.15 ранку до 12.30 по полудні в кімнаті ч. 303 у будинку ім. Вілларда.

Крім того Комітет курсів навчання Пенсильванійського стейтового університету затвердив наступні курси: українська мова для початківців 001-002-003, а також курс українського читання для середнього рівня 004.

Зацікавленні повинні сконтактуватися з професором М. Найданом, телефонуючи на число (814) 865-1352.

ЗВЕРНЕННЯ

ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В ЕКЗИЛІ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В УКРАЇНІ І В ДІЯСПОРІ

Христос Раждається! З Новим Роком!

Зустрічаємо Різдвяні та Новорічні Свята на переломі 1990 і 1991 років з усвідомленням важливости даної історичної хвилини, що витворилася впродовж головно двох останніх років 1989-90 на просторах Східньої Европи в цілому, а України зокрема.

Країни — колишні сателіти СССР — відреклися комуністичної ідеології і зверхности Москви, а народи їх є в процесі утворення нового демократичного ладу, що має їм ґарантувати вільний вибір і свободу життя без чужого диктату і контролі.

Знаменні події розвиваються на терені останньої імперії світу — СССР, що стоїть на грані упадку. Більшість союзних республік домагається суверенітету. Україна, як одна з найбільших республік, проголосивши свій суверенітет, покищо декляративно, тепер домагається дійсного становища незалежної держави у всіх аспектах. Цей важливий крок, спрямований до свободи нації, став можливим в наслідок банкрутства комуністичної ідеології та ганебного кінця большевицької тиранії в Україні, що неминуче привело й до національного пробудження серед українського народу на широких просторах нашої батьківщини.

І так після послаблення ідеологічного комуністичного зашморгу й тиску, відбулися 4-го березня 1990 року перші за 70 років вибори до сучасного парляменту в рамках УССР, при чому виділилася демократична свободолюбна група Народної Ради, що представляє волю свідомої частини населення України й відважно відстоює її інтереси.

На жаль, через повну монополію комуністичного режиму на засоби масової інформації, терору і обману, більшість Верховної Ради як законодавчого органу є ще в руках сил, ворожих повній незалежності української держави. Є це також наслідки довготривалої царської неволі й комуно-большевицького режимного терору та плянованого примінювання русифікації в Україні. Тим не менше висловлюємо при цій святковій нагоді Різдва Христового наше глибоке признання тим активним національносвідомим силам, що дали почин і зорганізували на 22-го січня 1990 року національний ланцюг єднання між сходом і заходом України, також тим приблизно трьом мільйонам українського й неукраїнського населення нашої батьківщини, що взяли участь в цьому символічному єднанні. Не менше признання належиться організаторам і тисячам учасників з усієї України у відзначенні 500-ліття Козацької Слави на землях славетного Запоріжжя на спогад дії козаччини і державного минулого в XVI і XVII століттях.

У цей святковий час думки наші линуть до нашої дорогої молоді, до студентства, що проявило нещодавно в осінні холодні дні в Києві свою духовну наснагу і свою трагічну настанову готовности до самопожертви. Ми вітаємо свідому молодь України і бажаємо їй все нових і нових успіхів! Вони ж — майбутнє України — її інтелект і її гаряче серце.

Державний Центр УНР підтримує домагання матерів України не висилати їхніх синів на військову службу в чужі країни, а залишати їх у межах своєї батьківщини.

Державний Центр в екзилі висловлює найбільшу подяку і признання Товариству „Меморіял", що з великим трудом і наполегливістю повідкривало трагічні втрати нашої нації, масові поховання невинно покатованих наших братів і сестер у час сталінського терору, а також тим, що відкрили очі народні на трагічну смерть мільйонів від заплянованого Сталіном і його спричинниками Великого голоду 1932-33 років. Клонимо голови наші перед їх незнаними могилами.

Особлива увага і признання належиться тим, які завзято боряться проти екологічного знищення земель

(Закінчення на стор. 4)

Відбулося свято духовної музики

Київ. — Тут відбулося перше міжнародне свято української духовної музики, присвячене 375-річчю заснування Києво-Могилянської Академії.

Головна мета проведення свята — всебічна популяризація віковічних надбань української хорової культури, глибоке вивчення музичної творчости провідних та маловідомих українських композиторів, традицій хорового співу України.

Концерти проходили у приміщеннях Трапезної, Кирилівської, М. Набережного та інших церквах Києва.

Вийшло нове число „Лікарського Вісника"

Чикаґо (П. Пундій) — З централі УЛТПА інформують, що головний редактор д-р Павло Джуль зредаґував і видав нове число „Лікарського Вісника" за зиму 1990 року.

У цьому новому числі є 80 сторінок друку і в його першій частині знаходяться чотири наукові статті, з того три статті науковців з України та редакційна стаття д-р Любомира Пирога з Києва на тему „За проґрес та гуманізацію медицини".

Потім слідує дуже цікава стаття-спомин д-ра Г. Щербанюка на тему „Українські студенти медицини в Познані, Польща". В частині „Медичні новини" є цікава стаття проф. Б. Білинського зі Львова на тему „Сучасні проблеми онкології" та інші.

В слідуючій частині є поданий огляд медичної преси в Україні. В четвертій частині є подані посмертні згадки про членів УЛТПА: д-р Н. Ружицька-Івахнюк, мґр фармацевтики А. Л. Бровар, д-р Т. Парфанович, д-р П. Харук і д-р С. Кочій.

В кінцевій частині є короткий але цікавий спомин д-р Марії Фішер-Слиш із подорожі до Бразилії та повідомлення про III Конґрес СФУЛТ в Україні й про фундацію „Сейбер".

Це нове число „Лікарського Вісника" розсилається платним членам УЛТПА, а безплатно науковим бібліотекам в діяспорі і в Україні.

Появилися чотири нові відеокасети

Клівленд. — Тут випустили нові відеокасетки, які продається з доходом призначеним на допомогу Україні.

За дозволом автора України Анатолія Паламаренка випущено відеокасету його гумору і сатири, яку продається по 30 дол.

Окремими відеокасетами видано постановку опери С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм" Київського Оперного Театру, виконану в часі III Міжнародного конґресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств і оперу А. Вахнянина „Купало" виконану Оперною Студією Львівської Державної Консерваторії ім. М. Лисенка, постановлену з тої самої нагоди у Львові 13-го серпня 1990 року.

Четверта відеокасета — також присвячена гуморові та сатирі під назвою „Крива люфа" у виконанні молодіжного театру ім. Василя Симоненка у Львові. Усі вони продаються по 30 дол.

Замовляти відеокасети можна у Арети Захарій, а чеки виставляти на Ukrainian Social Services, 30 дол. кожна касета і 3 дол. поштова оплата.

Адреса А. Захарій: Areta Zachary, 12229 Moss Point Rd., Strongsville, Ohio, 44136.

ЕВРОПЕЙСЬКА СПІЛЬНОТА ШУКАЄ ШЛЯХІВ ЗАМИРЕННЯ З ІРАКОМ

Брюссель, Бельгія. — Аґентство Ассошіейтед Пресс, а також численні кореспонденти інформують, що Европейська спільнота, тобто членські держави Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), Европейської економічної спільноти і Европейського парляменту, настирливо шукає нових шляхів для замирення на Близькому Сході.

У зв'язку з цим міністри закордонних справ НАТО відбудуть в п'ятницю, 4-го січня 1991 року в Люксембурзі свою позачергову нараду на якій можливо буде прийнята постанова про висилку до Багдаду европейського представництва на переговори з іракським урядом і зустрічі з тамошнім президентом-диктатором Саддамом Гуссейном. Представники Европейської спільноти представлять Гуссейнові свій плян замирення, очевидно, узгіднений з Урядом З'єднаних Стейтів Америки. До речі, державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер вибирається в чергову поїздку до Европи і на Близький Схід також з надією на зустріч з президентом С. Гуссейном й іншими керівниками Іраку і представленням свого пляну замирення.

Згідно з найновішими інформаціями представники Европейської спільноти постараються переконати Гуссейна, що його плян залишатися в Кувайті і прилучити цю маленьку країну до території Іраку є безнадійний і несприятливий та що Ірак повинен підпорядкуватися рішенням Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, яка домагається, щоб іракські війська покинули Кувайт до 15-го січня цього року без жодних передумов.

Пропозицію про відбуття зустрічі міністрів закордонних справ европейських держав висунув міністер Німеччини Ганс Дітріх Ґеншер після порозуміння з Парижем і Лондоном і після того як стало відомим, що пляновані переговори між ЗСА й Іраком затягуються і можуть взагалі не відбутися до 15-го січня.

Багдад позитивно оцінив ініціятиву европейців. Також амбасадор Іраку у Вашінґтоні Могаммед Садек аль-Машат заявив кореспондентам, що ініціятива европейських країн є добра, але результати будуть тільки тоді позитивними, якщо Европа діятиме з власної ініціятиви, а не під диктатом Вашінґтону. Представник Адміністраці президента Джорджа Буша заявив у відклик на заяву Машата, що ЗСА взагалі не розглядають зустрічі міністрів країн Европейської економічної спільноти як загрозу для єдности альянтського бльоку на Близькому Сході. Представник Білого Дому, який просив неназивати його прізвища заявив, що Вашінґтон отримав ґарантію европейських країн, що вони не прийматимуть жодної ініціятиви, яка суперечила б загальній політиці альянтів, чи підривала б безпеку Заходу. Міністер закордонних справ Люксембурґу Жак Поос сказав, що европейські країни радше будуть посередниками між Вашінґтоном і Багдадом і намагатимуться приспішити пляновані раніше переговори принаймні до 10-го січня. Про це вони повідомили заздалегідь міністра закордонних справ Іраку Таріка Азіза, який у принципі погоджувався з пропонованою датою зустрічі, але він не міг тієї справи вирішити без згоди С. Гуссейна.

Вміжчасі С. Гуссейн вийшов зі своєю ініціятивою скликання конференції представників мусулманських країн в Багдаді. У такій конференції, якщо вона відбудеться, мало б взяти участь 350 представників з багатьох країн світу. Два важливі завдання ставить собі С. Гуссейн: в першу чергу конференція матиме пропаґандивний характер, а при тому іракський диктатор попробує надати існуючому конфліктові релігійний характер. Виглядає, кажуть політичні спостерігачі, що війна між Іраком і ЗСА ведеться покищо у пропаґандивній сфері, але як довго вона триватиме ніхто не знає.

Український Нобелівський Комітет протестує

Філядельфія (ОУПС). — Створений тут у 1967 році Український Нобелівський Комітет при УММАН вислав листа-протест до Комітету мирової нагороди Нобеля в Осльо, ставлячи під сумнів правильність цьогорічної нагороди Міхаїлові Ґорбачову.

У листі, підписаному проф. Ярославом Рудницьким, головою УНК, стверджено диктаторські потягнення й заходи М. Ґорбачова в справі вдержання силоміць „оновленої" совєтської імперії. Яскравим доказом „мирової" акції, очолюваної М. Ґорбачовим Компартії СССР, було безпідставне арештування Степана Хмари в Києві й інші репресії большевицьких партократів у СССР.

Протест Українського Нобелівського Комітету вислано до Осльо паралельно з пікетуванням норвезької амбасади в Москві українськими патріотами на чолі з Михайлом Горинем, Богданом Ребриком, Миколою Горбалем і іншими, що вимагали скасування присуду мирової нагороди М. Ґорбачову.

У середу, 12-го грудня 1990 року, голова Світового Об'єднання Прихильників ДЦУНР д-р Я. Рудницький вислав листи-меморандуми в справі арештування С. Хмари до Міжнародної парляментарної унії в Женеві та Парляментарної асоціяції коммоннелту в Лондоні, прохаючи інтервенції цих установ перед відповідними чинниками на захист безправно ув'язненого київського парляментариста. До меморандуму додано подрібний опис цієї безпрецедентної події в історії парляментаризму, що повинна спричинити реакцію серед міжнародних чинників.

Провісник великих змін

Джерзі Сіти, Н.Дж. (Р.Р.) — Редакцію газети „Свобода" 3-го грудня відвідав гість з України, мешканець Снятинського району Івано-Франківської области, багатолітній політв'язень совєтських катівень Євген Грицяк. Це ім'я вже знайоме нашим читачам, як і його книга-спогади „Історія нарильського повстання", яка вийшла друком 1980 року у видавництві „Смолоскип".

Народився Є. Грицяк 1926 року в селі Стецеве Снятинського району, до Другої світової війни навчався в гімназії, був членом молодіжної організації. Перед вступом совєтської армії не втікав і не ховався, бо не почував себе винним. Його мобілізували, воював на Четверному українському фронті, був поранений і нагороджений. Але, як тоді водилося, совєтська армійська контррозвідка „викрила" його участь у молодіжній націоналістичній організації. Його заарештували і 1949 року засудили на 25 років каторги, які йому призначили замість смертного вироку. Судили в Івано-Франківському (тоді Станіславові) без жодних до-

Є. Грицяк в редакції „Свободи".

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

СИТУАЦІЯ НА ОКУПОВАНИХ арабських землях, зокрема на західньому березі ріки Йордан і в смузі Ґази, знову погіршилася. Минулої суботи й неділі, 29-го і 30-го грудня, ізраїльські вояки відкрили вогонь гострими кулями по автомобілі, який не хотів зупинитися на рогачці. У висліді стрілів два палестинці в автомобілі були забиті. Після того коли вістка рознеслася по поселеннях палестинців, обурені поведінкою ізраїльської воячвини араби вийшли на вулиці і обкидали камінням та іншими твердими предметами вояків і цивільних жидів, які морально і фізично підтримують окупаційну владу, не зважаючи на те, що живуть серед моря палестинців. У висліді більшого зудару загинуло ще два палестинці і 125 були поранені. Палестинці несли прапори і портрети керівника Палестинської Визвольної Організації Ясіра Арафата. Виглядає, кажуть політичні спостерігачі, що ізраїльська армія отримала наказ вживати гострі набої проти арабів, навіть тоді, якщо вони не вживають зброї.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ аґентство ТАСС повідомило, що в неділю, 30-го грудня, десятки тисяч мешканців сибірського міста Чіти влаштували, як інформує ТАСС, „явний бунт". Демонстрація розпочалася після того, як мешканці Чіти, вистоявши по кілька годин в чергах за харчами і горілкою, яку вони хотіли придбати під новий рік, мусіли вернутися домів з порожніми руками. Після того мешканці вийшли на вулиці міста і влаштували масову демонстрацію. Вони бльокували головні вулиці, входи до урядових будинків, розклеювали на мурах кам'яниць антиурядові летючки, написані рукою, а навіть підпалювали все те, що далося підпалити. Демонстранти вимагали зустрічі з керівниками міста, перед якими вони жалувались на порожні полиці в магазинах, на перебої в доставі води і електрики, на перекупство в системі тогрівлі. „Чаша терпіння мешканців Чіти виповнилась до вершка", каже ТАСС. Аґентство інформує далі, що товпи демонстрантів були розігнані міліцією і пожежною сторожею. Нічого в інформації не говориться чи були якінебудь жертви у висліді зударів.

ШАТЕРНЕ „МІСТЕЧКО", яке було побудоване совєтськими бідаками таки біля стін Кремля і проіснувало п'ять місяців, було цілковито розібране міліціонерами і робітниками із санітарної служби на пеедодні нового року. Кремлівські диктатори не захотіли далі приглядатися „жебракам", які нагадували їм сьогоднішні совєтські еконімічні біди, яких вони (диктатори) очевидно не відчувають, бо Компартія постаралася забезпечити їх усім добром, навіть коштом голодуючих. Західні аґентства і кореспонденти інформують про знищення шатерного містечка, але нічого не кажуть, яка доля стрінула його мешканців. Міліціонери, „дружинники", каґебісти в цивільному „позамітали" сліди за машканцями „міста", яке було взірцем цілої комуно-московської системи.

В АМЕРИЦІ

ФЕДЕРАЛЬНА КОМІСІЯ торгівлі зробила судові заходи, щоби домогтися перегляду офіційних документів усіх великих виробництв їжі для немовлят, бо є підозріння, що вони спільно співпрацювали над піднесенням цін на харчі для немовлят. Кевін Арквіт, директор бюра конкуренції вищезгаданої комісії, заявив, що це є тепер найважливішим слідством їхньої аґенції. Діло в тому, що їжа для немовлят є головною частиною харчової допомоги малозаробітковим родинам спеціяльної допомогової харчової програми для жінок, немовлят і дітей. Програму вважають за одну з найбільш ефективних допоміжних акцій в країні, вона закуповує на свої потреби одну третю всього збуту їжі для немовлят в ЗСА.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, що від 1-го квітня дозволяється працедавцям платити юним працівникам заробітну платню нижче мінімальної ставки 3.80 дол. на годину, то як заявляють два автори недавніх опитів 167 ланцюгових ресторанів швидкого прохарчування, більшість з них не користає з цього закону. Речники ресторанів заявили, що не користуються тим законом, бо це не приманює відповідних працівників, а крім того вони уважають, що платити меншу ставку юним працівникам тільки з уваги на їх вік є деморалізуючим і шкідливим. Поведінка працедавців у цьому відношенні дуже різниться від переконань президента Джорджа Буша, який уважав конечним узаконити меншу ставку для юних працівників, мотивуючи це тим, що в іншому випадку працедавці не будуть їх затруднювати. Речник Білого Дому Стівен Гарт, відмовився від будь-яких коментарів на тему вислідів опитів двох університетських економістів.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРОГРАМІ телевізійної мережі Ен-Бі-Сі „Зустріч з пресою", сенатор Баб Дол, провідник республіканської меншости в Сенаті, заявив, що справа привернення престолу емірові Кувайту „не варта втрати ні одного американського життя". Сен. Дол думає, що американський народ хоче мати запевнення в тому, що зроблено всі можливі заходи, щоби справу окупації Кувайту військами Іраку полагодити мирним шляхом поки пролунає перший постріл. Він також заявив, що президент Джордж Буш повинен „ще раз спробувати узгіднити дату зустрічі між державним секретарем Джеймсом Бейкером і президентом Іраку Саддамом Гуссейном", бо у нього є відчуття, що на тому відтинку можна було б ще знайти спільну мову. Кінчаючи свій виступ, Б. Дол сказав, що уміння Президента знайти розв'язку у цій існуючій „подвійній проблемі" — кризи у Перській затоці та погіршення домашньої економіки — буде „часом тріюмфу або упадку Джорджа Буша".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на пів року — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Важкі турботи М. Ґорбачова

Міхаїл Ґорбачов невтомний у здобуванні собі титулів і влади. Він досягнув диктаторських повновластей, але це не прийшлося йому легко і він далі має турботи, з якими при всій своїй гнучкості, незважаючи на свій хист, не може дати собі ради. Друга половина грудня 1990 не була прихильна йому. Несподівано виступив проти нього приятель і найближчий співробітник його, міністер закордонних справ Едуард Шеварднадзе, закинувши, що устрій котиться до диктатури, і хоч Шеварднадзе не назвав його прізвища, всі знали про кого мова. Опісля стрінула його прикрість від невільничо-слухняного Конґресу народних депутатів. Чули ми з телевізора голос одного з 2,250-ти членів того „парляменту", що на тому форумі виберуть навіть коня, якщо Ґорбачов так собі забажає. Але інколи і невільник показує зуби: коли Ґорбачов вибрав собі на віцепрезидента (новостворений пост) пересічного апаратчика Ґенадія Анаєва, то в першому голосуванні забракло 130 голосів до рішальної більшости, і щойно у наступному голосуванні вибрали його, бо Ґорбачов заявив, що іншого кандидата не зголосить. Майже одночасно стрінула Ґорбачова нова велика непередбачена прикрість: парлямент Російської СФСР, президентом якої є суперник Ґорбачова Борис Єльцин, вирішив, що вплатить до каси Союзу тільки 24,4 більйона рублів, на 111 більйонів менше, як сподівався Ґорбачов.

Хоч це все ніби „внутрішні справи" Совєтського Союзу, проте кожна з них знайшла поганий відгук в Америці, на якій Ґорбачову найбільше залежить. Президент Буш стримався від будь-якої заяви у зв'язку з виступом Шеварднадзе, але один телевізійний коментатор проговорився, що Ґорбачов дістав від американського амбасадора у Москві „пораду": „не робити нічого, що могло б пошкодити дальшим добрим взаєминам". Делікатна дипломатична, але дуже виразна і поважна мова. Не дивно, що державний секретар Джеймс Бейкер заявив журналістам, що він дістав запевнення, що закордонна політика СССР залишиться такою самою, як перед тим. Як несподіванка від Шеварднадзе, так і провал кандидата Ґорбачова в першому голосуванні і загроза поважного зудару Ґорбачова з Єльцином доказали, що ставка Заходу на Ґорбачова, як ґаранта стабільности на Сході Европи — дуже непевна і ризиковна. Читали ми і чули, що зворот Ґорбачова у внутрішній політиці „направо" означає збільшення ролі війська і КҐБ. Але голова КҐБ Владимір Крючков у своєму виступі на форумі Конґресу Народних депутатів трохи переборщив, тому два дні пізніше проголосив, що „його зле зрозуміли" і що він „не думав" встрявати у закордонну політику.

Суперечка між центральним проводом Союзу та РСФСР за гроші довела до виявлення дуже неприємної для Москви подробиці. Як інформує „Ню Йорк Таймс" з 26 грудня 1990 р., речники Російської СФСР закинули Ґорбачову видаткування на армію і якісь „нові роди зброї" 42-ох більйонів рублів. Цим вони підтвердили правильність становища лідерів НАТО, що формальний кінець холодної війни не покривається з остаточним закінченням будь-якої небезпеки від СССР, новоспеченого „приятеля". Совєтський Союз нездатний розпочинати якусь воєнну авантюру, бо змобілізовану армію треба передусім прокормити, а там немає ніяких стратегічних харчових резерв. Але є дальше збросння — марнування грошей на збройні сили, коли водночас жебрачився у Америки і Західньої Европи допомоги, бо мовляв, взимку-навесні 1991 року може настати в СССР голод.

При всьому своєму крутійстві і всій зиґзакуватості рішень Міхаїл Ґорбачов в одному стійкий, в одному вірний: комунізмові, Комуністичній партії. Тому він і далі вірить, що Компартія розв'яже сучасні проблеми СССР. І тому він вибрав собі на заступника апаратчика Ґенадія Янаєва. Так само засліпленими комунізмом були румунський Ніколае Чаушеску, німецький Еріх Гонекер та болгарський Тодор Живков. Наймудрішим з них був польський Войцех Ярузельський. [illegible] Ґорбачова [illegible] [illegible]

Микола Бараболяк

ҐОРБАЧОВ І ГАМЛЕТИЗМ

Хоч стало під ним легше жити, як перед його попередниками: можна голосно нарікати, протестувати, свобідно рухатись, все ж таки він не такий демократ і миротворець, як з нього роблять на Заході. Припинив перегони у збросннях, звільнив із совєтського ярма народи-сателіти, за його часів припиняється суперництво в Афганістані, Анґолі, та — на чому особливо залежить ЗСА — він залишає на призволяще Кубу — це все плюси. А є такі, які ні таврують його, не захоплюються ним: кажуть хиткий, сам не знає, що робить. Одного дня наказує обмежувати прероґативи центральних міністерств, а навіть скасовує деякі з них, тобто промощує шлях децентралізації в економіці, отже і в політиці, а наступного дня загрожує республікам, коли, йдучи по цій лінії, проголошують економічний суверенітет і незалежність. Одного дня дає більшу волю вільній торгівлі, леґалізує індивідуальні і кооперативні підприємства, а за короткий час пізніше забороняє кооперативи, які заанґажовані в посередництво і пов'язані з тим операції. Та вже наймаркантніша його нерішучість і непослідовність проявляється у питанні привернення приватної власности. Бачить, що доки не ввести приватної власности на землю, прийдеться купувати харчі на Заході. Обіцяв, що хлібороби могтимуть брати землю в аренду, а посідання землі буде мало різнитися від права власности, а вже у квітні 1990 року сказав: „Вони дораджують нам прийняти всі форми власности, включно з приватною. Розпродати землю, всю землю. Мені годі підтримати такі ідеї. Це недопустиме". І то, коли вже аж так наглядно, що хлібозаготівлі без приватної власности на землю не буде. Де найглибший корінь лиха тих суперечних починів?

Від Ґорбачова вимагається неможливого. Якби хтось хотів би нині перетворити господарство якоїнебудь капіталістичної країни на диктовану згори, авторитетарну, то найде взори у Муссоліні, Мао Зедонґа, Сталіна. Але ще досі ніхто не стояв перед завданням, перед яким нині стоїть Міша Сергєєвич — повернути командну господарську систему у вільноринкову. Наші доморослі політичні специ скажуть: справа проста — скликати сход селян, встановити геометрів і зачати „ділити землю" щось на зразок 1917-1919 рр. А торгівля? Маємо ще дещо кооператорів, вишколених колись Центросоюзом, Маслосоюзом і т. д.

Перед Ґорбачовом — „mission impossible".

Щоб успішно завести господарку вільного ринку, хоч би так, як у Польщі, треба б мати ще непризабуті традиції такого ринку, а теж щоб були вигляди, що вдасться перелицювати нинішних бюрократів на менаджерів, підприємців і малих бизнесменів. А то даремне. А на підготову нових треба хоч десятиліття. Про ефективність менаджерів командної господарки вирішувала їх відданість партії, особисті впливи, а не економічні здібності. Ще гірша справа з хліборобством. Привертаючи приватну власність на землю, приділювати чи продавати колгоспникам по 10,50,100 чи більше гектарів землі? Економіка нині світова і в стосунку до хлібороба. Даючи селянам, скажімо, по 10 гектарів землі, створили б економічно „жебрацькі" господарства, на зразок тих, які нині у Польщі. Хліборобство нині животіє у світі на державних субсидіях. Доплачує хліборобам Америки, доплачує Німеччині й інші держави, де цвіте хліборобство. Через це суперечки, як останньо в рамках організації GATT. Потворити в Україні малоземельні хазяйства, то дати селянам по парі-дві коней, як тяглову силу? Залишити для тої мети МТСтанції? Хорони нас, Боже, від такого лиха! Та такі труднощі — це ще іграшка. Найтрагічніше в ситуації те, що система вбила в людині почуття відповідальности, що маси виберуть радше бути рівними у поганому становищі, чим нерівними в добрі. Не чували кілька обурень і доносів на тих, які зуміли своєю підприємливістю, чи працьовитістю винести себе перед іншими в Україні?

Маючи на увазі вище сказане, ледве чи можна вважати Ґорбачова політичним Гамлетом, який постійно вагається, веде політику противоріч, розгублений у своїх політичних діях. Насправді нема прецеденту, який міг би вказати Ґорбачову дорогу, як вийти з комуністичної халепи. Доводиться нащупувати, пробувати, і це й те, що він і робить. Треба теж розуміти, що Ґорбачов не Брежнєв, який керував партією і мав змогу їй диктувати. Ґорбачов не прийшов до влади, оволодівши партією. Це партія висунула його, як найприємливішого, провести операцію санації системи. Партії йдеться про „оздоровлення" системи, а не її знищення. Не забуваймо, що існує ця 18-мільйонова здисциплінована армія партійної братії, того нового дворянства, яке живе як на підсовєтські умови у розкошах, і яке не готове на самовбивство. Це „дворянство" хоче продовжувати своє упривілейоване існування доки мога, осцилюючи між господаркою вільного ринку і командною системою. Звідси оці непослідовні, на наш погляд, суперечні, рішення Ґорбачова у його ролі „Президента". Панівна верхівка дала йому диктаторські повноваження на те, щоб лявіруючи, він вносив поступові зміни, але такі, з якими партія може жити. Партія голосує за „суверенітети" республік, але коли приходить до актів Верховних рад республік, які мали б уводити децентралізацію у життя, приходить „нєт"! Гра кота з мишею. А кіт той досить ще сильний. Ми пророкуємо йому коротку смерть, а це ілюзії. Військо і КҐБ стоять муром, хоч ці органи принишкли дещо, щоб можна зводити люд Божий „ґласностю", хай повівають синьо-жовті прапори — це нешкідливо!

Тільки політичні примітиви можуть собі уявити, що совєтська імперія може розлетітись у короткому часі, як „роса на сонці", і на її місці постануть вповні незалежні держави, щось на зразок передвоєнної Польщі чи Чехо-Словаччини. СССР — це Гордіїв вузол, який прийдеться розмотувати, хто зна, чи не десятки років, і до цього мусимо бути приготовані.

У міжнародних колах ніхто не рахується з тим, що СССР може „розлетітись". І щоб це не сталося, Захід активно працює: Буш дав один більйон дол., скільки Коль — не зрахуєш, (біля 16 більйонів), а „Европейська Спільнота" на останній Конференції в Італії приобіцяла біля 26 більйонів. Все на рятування імперії. Обурюємось: як можна підсилювати спорохнявілу імперіяльну систему, проти якої велась така коштовна „холодна війна". На глухі вуха натрапляють такі голоси. Совєтський Союз треба підтримати ради „стабільности" на Сході — твердять

(Закінчення на стор. 3)

Юліян Мовчан

Альманах УНС 1991 — у кожну українську хату

Як відомо читачам „Свободи", недавно вийшов з друку черговий і традиційний „гість" — Альманах-Календар Українського Народного Союзу на 1991 рік. За всі 97 років існування УНСоюзу він вже є 81-им річником! Вже один факт видання 81 грубенької і солідно опрацьованої книги українською мовою і на українську тематику про багато дечого говорить, якщо йдеться про діяльність нашої діяспори, а УНС зокрема.

Не хочу говорити про те, які були попередні альманахи УНС, це не є моїм завданням і для цього нема тут місця. Але якщо йдеться про зміст цього найновішого альманаха, то, мабуть, без перебільшення скажу, що було б дуже добре, якби з ним познайомилася кожна родина нашої діяспори. Чому — скажемо нижче.

В долученому зверненні до читачів головний предсідник УНСоюзу Уляна Дячук та ред. Зенон Снилик зазначають, що „Як і кожного року, цей Альманах віддзеркалює події й теми, постаті й злобу днів, які найбільш хвилювали й хвилюють наш діяспору, а зокрема українців у Північній Америці на поселеннях, які ні на хвилину на втрачали з поля зору історичних перетворень, що відбуваються на нашій, тепер майже своїй землі — в Україні, вітчизні наших батьків і дідів". І це дійсно так. Подамо кілька прикладів.

Ось перша стаття відомого письменника Миколи Руденка — „Падіння ідола". Відвідуючи восени Львів, він був потрясений, з яким ентузіязмом та захопленням народ усував з головної площі міста пам'ятник Ленінові, тому самому Ленінові, який став комуністичним божищем та ідолом, якого, як ще недавно багатьом здавалося, ніяка сила не зможе повалити. Але він упав — ганебно упав. „Демонстранти з червоними знаменами вийшли на площу, аби захистити пам'ятник Ленінові. — Пише Руденко. —... Потік блакитно-жовтих знамен виявився незмірно могутнішим — групка людей з червоними прапорами скупчилася довкола п'єдесталю, мов захлюпана кров'ю купа старого березневого снігу..." „Їх якось навіть жалко — людей, котрі ще вчора так упевнено крокували по вкраїнській землі. Крокували як єдині господарі, чия влада здавалася вічною, непохитною. А тут із разючою наочністю проступає їхня історична приреченість". Для пересічної підсовєтської людини, якій десятиліттями втокмачували в голови, яким „всемогутнім", „геніяльним" та „безпомилковим" був „Ілліч", побачити, як серед білого дня за допомогою ланцюгів, обв'язаних за шию, люди стягають пам'ятники Ленінові у Львові, Тернополі, Червонограді та інших містах України — це дійсно епохальна і незабутня подія.

Далі читаємо в альманасі потрясуючий 20-сторінковий есей Романа Федорова „Могила на Україні" — правдиве й грізне оскарження антилюдської московсько-большевицької сваволі, яка завершилася масовими могилами, якими покрита вся Україна. Правда, в нас є могили кімерійські, скитські, сарматські, козацькі, гайдамацькі і т.д. Але стільки могил, скільки нам залишила 70-річна московсько-большевицька тиранія побила всі рекорди. Ще й тепер час від часу з преси довідуємося, що там і там знову відкрито масову могилу людей, який терористичний комуністичний режим без жодного суду позабивав або позамучував в різні періоди свого панування. А скільки їх ще не виявлено. І тому Р. Федорів цілком доречно доходить до висновку, що „Україна — це велика й бездонна могила... Нема в неї початку, ні краю. Ніхто не спроможний виміряти її глибину. Її там копають протягом століть і її заповнюють кожного разу мільйони й мільйони, а могила, проте, залишається такою ж ненаситною і такою ж безпощадною, як триста років тому. Можна тільки дивуватися, як ми вижили, потоптані й розстрілені..."

Автор наводить такий трагічний приклад. „У Луцьку, — пише він, — мені розповідали про молоду дівчину Галину Стельмашук, яку разом з трьома її подругами енкаведисти облили бензиною і спалили живцем. Я досі чую їхні крики і люте сичання полум'я: я знаю, ріку сліз виплакали дівчата перед смертю... і кожна їхня сльоза залишила глибоку рану на Волинській землі"... І знову мимоволі виникає питання — де їхня могила? Де ті кати тепер живуть, що так брутально обірвали їхню путь?

Відома наша журналістка Ольга Кузьмович у статті „Зустріч на осі Київ — Львів" пише, що хоч загально вважається, що рік 1990 перейде до історії, як „рік відродження" та „рік суверенности", проте для загалу української спільноти це буде, в першу чергу, рік зустрічів: хвилюючих, радісних, часом сумних, повних радісних переживань, але таки справді — зустрічів. Для неї — це були зустрічі не з природою України чи її історичними пам'ятниками, але зустрічі з живою Україною, з її мешканцями, з їхнім мисленням і ставленням до нас — „заморських українців".

Все це правда і цього ніхто не може заперечити шановній авторці, хоч, мабуть, ніхто не може заперечити також того, що наші враження з України у великій мірі залежать від того, з яким наставленням ми туди ідемо і що нас в першу чергу там цікавить — природа, екологічні зміни, національна свідомість населення, економіка і т.д.

Цікавою і актуальною є стаття заслуженого сеньйора нашої публіцистики (як багато його цілком справедливо вважає) Івана Кедрина — „Діяспора і батьківщина". Вже лише один той факт, що І. Кедрин не тільки був свідком, але й активним учасником української національно-визвольної боротьби за останніх 70-80 років, заслуговує на увагу почути його голос. Голос, який напевно не всім може сподобатися. І. Кедрин пише: „Установчий з'їзд Українського Народного Руху у вересні минулого року викликав захоплення свідків тієї події. На тому з'їзді імпонувало число 1,109 делеґатів. Але менше імпонувало те, що були уже представники п'яти партій. Ще не наладнане шкільництво, ще існує ворожа більшість, ще тяжить трагедія Чорнобиля, а вже є крім Комуністичної партії СС — чотири новопосталі..."

І далі він пише: „Автор цих рядків жив у Наддніпрянській Україні в роках 1917-20 і пережив події великого здвигу та гідного жалю упадку. Не дай Боже повторювати минулі помилки. Не дай Боже партійництву затьмарити передумову надпартійности у будові держави. Не дай Боже партійним людям з діяспори зводити на манівці надпартійний визвольний рух в Україні".

Коментарі, як то кажуть, зайві.

Для тих, хто хотів би знати щось про славне академічне товариство „Січ" у Відні а тим більше, хто свого часу був його членом (а такі, мабуть, ще є в діяспорі), напевно буде цікаво прочитати статтю про те товариство д-ра Романа Кухаря. Коротко, але чітко автор подає всю передісторію „Січі", починаючи ще з періоду третього поділу Польщі в 1772 році, і кінчаючи періодом закінчення Другої світової війни 1945 року.

За всю довгу історію віденські „січовики" проявили високу національну свідомість, яку вони засвідчували не тільки на словах, але й на полях битви за батьківщину у визвольних змаганнях. Чимало з них відіграли значну ролю під час і між двома світовими війнами. Наприклад, провідник ОУН Андрій Мельник, економіст Юліян Павликовський, науковці Євген Храпливий та Юрій Полянський, педагоги Михайло Тершаковець

(Закінчення на стор. 4)

Микола Мушинка

„ВЕСЕЛКА"

Єдиний часопис українських дітей Чехо-Словаччини упокоївся. Хто є на черзі?

Мій некролог не є з приводу смерти людини, а з приводу смерти... часопису. Журнал „Веселка" — єдиний друкований орган української молоді Чехо-Словаччини в грудні завершив свою життєву дорогу.

Молодіжна газета виходила від 1951 року під назвою „Піонерська газета", спочатку російською, а від 1953 року українською мовою. В 1968 році „Піонерська газета" перестала бути газетою лише піонерів і стала друкованим органом всіх українських дітей Чехо-Словаччини, в зв'язку з чим змінила не лише свою назву, але і зміст.

Перше число „Веселки" вийшло три тижні після окупації Чехо-Словаччини совєтською армією 18 вересня 1968 року. З того часу „Веселка" виходила реґулярно двічі на місяць тиражем 3-4 тисячі примірників. Її довгорічним редактором був теперішній заступник голови Ради Союзу Русинів-Українців Чехо-Словаччини Мілан Бобак, який після обрання на нову посаду передав редакторське крісло своїй заступниці Людмилі Яцканіній. На сторінках часопису, видавцем якого був ЦК ССМ в Братіславі, друкувалися дитячі вірші, оповідання, статті на різні актуальні теми, повчальні і розважальні матеріяли та багато малюнків. Часопис мав вдячних читачів в усіх українських селах. В багатьох школах його вживали як читанку української мови.

В зв'язку з політичними змінами в Чехо-Словаччині Соціялістичний Союз Молоді перестав існувати. На його розвалинах виникли нові молодіжні організації, яким державну субсидію від міністерства культури Словаччини було обмежено до мінімуму. А без субсидії газета в даних умовах виходити не може. Першою жертвою нової економічної політики стала молодіжна преса національних меншостей. Угорську молодіжну пресу взяла під своє крило організація угорців Чехо-Словаччини Чемадок; єдиний український журнал нікому було взяти, і він заник наперекір інтерпеляції депутата Миколи Гиряка у словацькому парляменті.

Українські школярі Чехо-Словаччини залишилися сиротами — без свого друкованого органу. Побоюємось, що подібна доля в недалекому майбутньому спіткає й іншу українську пресу Чехо-Словаччини, яка також буде неспроможна виходити без субсидій зовні.

А без національної преси не може бути національного життя. Треба шукати вихід з положення. Одним із шляхів могло б бути замовлення більшої кількости газет і журналів з України. Та ціна цієї преси від нового року, у зв'язку з переходом наших двох країн на „ринкове" господарство, збільшиться від 10 до 20 разів, тобто на 1,000-2,000 відсотків. Наприклад, журнал „Малятко", річна передплата якого досі становила 18 крон, від нового року буде коштувати 384 крони. Ціна „Молоді України" підноситься із дотеперішніх 76 крон на 1,280 крон, „Барвінка" — з 12 крон на 396, тобто понад 30 разів дорожче і т.д. Такі фантастичні ціни в умовах загальної дорожнечі ніхто за пресу платити не буде. Її просто перестануть виписувати і читати.

Вихід з положення міг би бути у придбані власної друкарні, якої українці Чехо-Словаччини досі не мали і не мають. Всі їхні газети і журнали досі друкувала словацька друкарня у Пряшеві, яка, зрозуміло, диктувала, диктує і далі буде диктувати свої умови, умови невигідні для нас. Та де взяти гроші на друкарню з українським шрифтом? Люди добрі, порадьте!

Лев Яцкевич

НАЙБІЛЬШЕ ЧУДО СВІТУ

Місце, в якому живемо, люди назвали світом багато тисяч літ тому. Це слово виводиться від індо-европейського корення „wiros" (порівняй англійське слово „world"). Передмістя нашого світу становлять плянети нашої соняшної системи, а його середмістя — наше сонце.

Але з усіх плянет, які ми можемо досягнути оком, найкраща та найбільш містерійна є наша плянета-Земля. Це жива система неосяжного організму, що постійно розвивається, продукує свій власний кисень, реґулює свою температуру, вологість, дощеві опади та тримає разом нескінчену кількість живих частин, незалежних від себе, але пов'язаних в одну чудесну цілість. Наша плянета-Земля, для кожного нас, це — найкраща плянета світу. Вона закосичена блакитною атмосферою, та шаром озону, що хоронять нас перед затруєнням радіяційними проміннями і захищають, немов мати дитину, перед космічним холодом. Вона запилена золотими променями сонця, що становить джерело усіх видів енерґії на землі та джерело нашого життя, зокрема.

На жаль, homo sapiens (мудра людина) не має найбільшого „сеніоріті" на землі. Його мають комахи. Але різниця між нами й комахами та, що мозок комах запрограмований тільки до однієї мети, а наш, до багатьох. Тому ми можемо споруджувати будови й пристрої, що ще ніколи не існували, снувати мрії й думки, які ще ніхто не снував, та творити мелодії, які ще ніхто не чув.

Інша річ комахи. Візьмімо, наприклад, термітів. Поодиноко, вони нічим не помітні, але у великій кількості вони творять термітне диво: вони організують себе у quasi, мілітарні відділи, які ставлять колюмни, луки та будують комори з вентиляцією та повітряхолодженням, в яких вони житимуть до кінця свого життя.

Те все вони роблять, згідно з хемічним пляном, закодованим в їх генах, сліпо, вміло, без помилок. Вони не [illegible] розум на мільйонах ніг. Цей спільний мозок виконує всі складні, технічні споруди з допомогою системи хемічних сиґналів. Але поодинокий терміт не знає ані пори року, ані часу дня, ані свого власного імени. Це гекслівське суспільство, оповите містерією природи.

Але справжнє чудо природи — це мозок людини. В порівнянні з термітами чи бджолами, мозок вміщає більше інформацій ніж найкращий комп'ютер світу. Електронний комп'ютер не може виконати жадного завдання без попереднього запрограмування. Зате наш мозок не тільки працює безперервно, але контролює також та унапрямлює всі складні дії нашого тіла. Електронний комп'ютер не може сам себе ні в чому змінити без зовнішньої допомоги, але комп'ютер нашого мозку росте поряд з ростом нашого тіла та стає щораз більш складний, поємний та розумний.

Комп'ютери роблять рішення на основі запрограмованих даних, які одержують від датчика. Вони не турбуються ані формою, ані змістом, ані вагомістю своїх рішень. Зате рішення нашого мозку є під постійним впливом та контролею наших емоцій, таких як вподоба чи страх, перед можливими наслідками рішень нашого мозку. Електронний комп'ютер не має також тієї творчої наснаги, що має наш розум. Комп'ютер працює на основі логічного крокування. У противагу до нього, мозок людини має здатність до „творчих стрибків". Це значить, що наш мозок може полинути думкою взад, вперед, або вгору, шукаючи за розв'язкою подібних проблем, або працюючи одночасно над цілком іншою проблемою. І в цьому саме перевага нашого мозку над комашиним мозком та електронним комп'ютером, що він працює не на одному, але на багатьох рівнях свідомости.

Наш мозок у багатьох випадках кличе на поміч спогади, навіть тоді, коли ми підхмелені, коли ми дрімаємо або спимо.

Комп'ютер покищо не в силі зрозуміти тих всіх тонкощів та нюансів нашого думання. Ще одно, людський мозок може працювати навіть у пошкодженому стані з повною видайністю, але коли забрати з електроного комп'ютера одну частину його маґнетної пам'яті або витягнути з гнізда вимикач електричний він перестає діяти. І в тому перевага біологічного чуда нашого мозку над електричним комп'ютером.

УКРАЇНА БАГАТА, АЛЕ ЗАНЕДБАНА. ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ СТАТИ НА ВЛАСНІ НОГИ. ПЕРЕШЛІТЬ ВАШУ ДИВІДЕНДУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Зустріч з представниками „Молодої України" в Кергонксоні

Наша громада мала вже багато разів змогу вітати в себе гостей з України, заслухати їх розповідей і обмінятися думками щодо ситуацій в Україні. Однак, на спеціяльну увагу заслуговує зустріч з представниками молодої ґенерації, яка відбулася тут заходом ІСНО і місцевого Осередку НФДУ з участю коло 120 осіб, 2-го грудня 1990 року в залі „Веселка" на Союзівці.

Цими представниками були: Тарас Чорновіл, Роман Козій і дещо старший віком Євген Грицяк.

Цей небувалий вечір відкрив заступник голови місцевого осередку НФДУ проф. Володимир Бакум, який привітав присутніх, в тому Президента УН Республіки в екзилі Миколу Плавюка і голову ІСНО Павла Дорожинського, і по черзі представляв доповідачів, подаючи коротко їх біографії. Протоколювала Анна Любинська, секретар Осередку НФДУ.

Перший доповідав Євген Грицяк. Він народився у 1926 році в селі Стецева, біля Сянока, Івано-Франківської области. В часі Другої світової війни, будучи студентом середньої торговельної школи, належав до юнацтва ОУН, яка у той час боролася проти двох окупантів, нацистських і большевицьких. Після приходу Червоної армії в західні частини України в 1944 році був змобілізований і перебув у рядах армії до 1949 року. Негайно після звільнення з армії був арештований органами НКВД під закидом співпраці з молодечою українською націоналістичною організацією. Спершу був засуджений на кару смерти, яку відтак замінено на 25 років тяжкого ув'язнення. Він відомий як один з ініціяторів і провідників страйку в'язнів у горезвісному концентраційному таборі в Норильську, в повстанні кількох тисяч в'язнів. Про свої переживання написав книжку „Короткий Запис Спогадів — історія Норильського Повстання (видано „Смолоскипом"). Доповідач переповів коротко свої й інших в'язнів важкі переживання і жорстокі знущання над ними. „Коли стіни Божого храму проміняють побожністю і молитвами, то стіни тюрми насичені страхом", — сказав доповідач. Зворушливо було слухати, а ще важче повірити що людина спроможна пережити такі тортури. Тільки молитва кріпила нещасних в'язнів і давала їм силу видержати в тому горі. А все ж таки в'язні своїм тактовним поступованням і поведінкою змусили управу табору переговорити про поліпшення життя в'язнів. Було вибрано п'ять представників від в'язнів, які подали управі концентраційного табору свої вимоги: припинити розстріли, замінити управу табору, скоротити день праці, поліпшити харчування і дозволити зв'язок з рідними. Обіцяли розглянути, і згодом деякі домагання були узгляднені, а декого навіть звільнили з табору. Натомість його (Грицяка) як організатора і провідника комісії, що домагалась змін і поліпшення в'язням долі, призначено на розстріл. Це на думку доповідача, було початком народного руху саме в таборах.

Ця спокійна, без патосу і сліду нарікання й ненависти до спричинників тих нелюдських звірств над в'язнями, розповідь доповідача, як віруючого і практикуючого християнина, зробила на слухачах глибоке враження.

Другим доповідачем був Тарас Чорновіл, син славного українського патріота, правозахисника, талановитого журналіста Вячеслава Чорновола і лікарки св. п. Олени Антонів, дисидентки, яка трагічно загинула на вулиці Львова,ударена автом у 1986 році. Тарас народився 1-го червня 1964 року у Львові. Малолітним хлопцем переживав страхіття переслідувань і арешту батька, відомого борця за національні і державні права українського народу.

У шкільному віці Тарас був під спеціяльним наглядом. Постійних цькувань і переслідувань і навіть обшуків зазнавав Тарас і в пізніших роках. Коли він служив у Червоній армії, його вислано на тяжку працю у будівельний батальйон. Опісля постійно роблено йому перешкоди у вищій освіті. Під цю пору Тарас студіює на біологічному факультеті Львівського Університету. В останніх виборах, у березні 1990 року, його вибрано депутатом до Львівської Обласної Ради. Зараз Тарас є головним редактором журналу „Молода Україна", що появляється у Львові. Тарас Чорновіл почав своє слово ствердженням, що „На Україні немає ані одної свідомої особи, яка б не бажала бачити Самостійну Незалежну Україну (крім, звичайно НКВД). Нема вже кордону між західньою і східньою Україною, нема вже різниці між українцями Сходу і Заходу. Ідея може зродитися у Львові, але розвиватися і будуватися буде в Києві, — казав із запалом молодий і надійний активіст. Вони вміли використати „гласність" Ґорбачова і спокійним підходом здобули хоч частково деякі права для свого народу. Існує ще велика несправедливість, провокація й арешти свідомих діячів. Провокацію із Степаном Хмарою треба вважати за провокацію проти національно-патріотичного руху взагалі, а не як провокацію проти Хмари. На це вказують багато фактів. Та й сам президент СССР Ґорбачов неоднократно заявляв про свій намір припинити дальший розвиток національних демократичних зрушень. При цьому підкреслював Ґорбачов, що для СССР втратити Україну, — означає втратити все. Отож і чиняться різні провокації з метою запровадити в Україні військовий стан і терор. Т. Чорновіл порушив теж справу католиків і православних. Він сказав, що нарід починає усвідомлювати, що перше всі ми є християнами, українцями, а потім католиками чи православними.

„Ми не маємо армії, ані українського уряду (державного), але маємо протиреакційну об'єднану силу і національну свідомість. Україна стоїть на порозі ще дуже тяжких днів. Нашу історію ще й далі вирішує Москва, а Захід їй у цьому допомагає".

Відносно дальшої долі журналу „Молода Україна", то доповідач заявив, що журнал зробив добру роботу, бо порушив важливі історичні моменти, болючі питання сучасного життя, але сучасна пора вимагає книжок. І тому вони рішили створити незалежне українське видавництво, яке видаватиме саме книжки, на що вже мають згоду на реєстрацію. Треба заповнити найбільші прогалини у нашому шкільництві. Коротка історія України для дітей, Історія України для юнацтва — це ті пріоритети, що їх взяло на себе видавництво.

Чорновіл дав признання українцям в діяспорі за те, що зберегли скарби України: мову, звичаї, найважливіше — любов до України.

Тарас Чорновіл до всіх українців поза межами України прийняти громадянство єдности України. На кінець передав він благословення Владики Володимира Стернюка усім і прохання жити у релігійній і національній єдності.

Виступ Тараса Чорновола був дуже приємною несподіванкою, бо ніхто не сподівався побачити у відносно молодого діяча такого ерудита із таким багатим життєвим досвідом, мудрістю і глибиною думки.

Третій з черги доповідач Роман Козій народився 26-го квітня 1960 року у Львові. Після закінчення середньої школи вступив у Львівський Лісотехнічний Інститут, який закінчив у 1984 році дипломом інженера. У 1988 році вступив Р. Козій до Української Гельсінської Спілки і включився у політичну боротьбу за суверенні права українського народу. У 1989 році був він одним із основоположників Львівського СНУМ-у, Спілки Незалежної Української Молоді. Наприкінці **1989 року разом з Тарасом Чорноволом почав видава**ти молодечу газету „Молода Україна". У місяці вересні 1990 року зорганізовано й офіційно зареєстровано у Львові Українське Націоналістичне Видавництво, керівником якого є зараз Роман Козій.

Він поінформував про працю і журнал „Молода Україна". Ціль журналу — освідомлювати, сіяти слово поміж народом, бо слово має велику силу будити до ідеї самостійности. Брак друкарських машин не дозволяє на те, щоб друкувати все, що потрібно і скільки потрібно. Журнал друкується у Литві раз у місяць. Треба придбати різні машини і апаратуру, без яких налагодити видавництво неможливо. Потрібен папір і багато іншого матеріялу. „Молода Україна" виходить тепер дещо в іншому варіянті. Вони намагаються перебробити її на історично-літературно-політичний журнал, який виходитиме раз на місяць і в якому друкуватимуться більш панорамні статті, ніж можна подати в газеті, але менш об'ємні, ніж у книжках. Назва журналу залишиться та сама — „Молода Україна".

Присутні з великою увагою прослухали доповіді цих молодих і мудрих активістів, подивляли їх відвагу та запал, і раділи, що вони, враховуючи небезпеку і складні умовини, серед яких їм доводиться працювати і жити, керуються не емоціями, але досвідом і розумом. Це дуже маркантно виявилося у відповідях на численні запити. Доказом, що доповіді зробили на слухачів глибоке враження, були довготривалі оплески і вставання з місць, чим висловили учасники зустрічі гостям вдячність і признання.

Д-р Роман Барановський

35-літній ювілей окружних управ Союзу Українок Америки Північного і Південного Ню Йорку

Прудкою хвилею пливе життя, а з ним більш і менш вагомі події. Щоб хоч у деякій мірі унапрямити хід майбутнього, потрібно глянути на пройдений шлях та зробити його переоцінку. Із таких міркувань округи СУА Північного і Південного Ню Йорку відмітили 35-ліття їхньої праці. Імпреза відбулася 21-го жовтня 1990 року в Рочестері, Н. Й., в авдиторії школи св. Йосафата. Прологом до святкувань була спільна участь членок у св. Літургії.

Започатковано імпрезу внесенням прапорів округ та відспіванням гимну СУА. Головна управа з привітом прислала вислови признання, наділюючи округи почесними грамотами. У своєму слові голова окружної управи Північного Ню Йорку Марія Крамарчук з'ясувала суть праці СУА, яка була і є загально суспільною і загальнонаціональною. В осередку дії поставлено гасло: „Наша єдність, праця і молитва — нескореній у боротьбі за самостійність Україні!"

Історію округи Північного Ню Йорку опрацювала пресова референтка Ірина Руснак, а відчитала голова 46-го Відділу Стефанія Вовкович. Присутні довідалися про координаційну ролю окружних управ у схемі СУА та широку дію відділів. У 1955 році ініціятивний комітет у складі: відділи: 6-ий і 47-ий Рочестер, 49-ий Баффало, і 57-ий Ютика, заснували округу Рочестер. З часом дійшли відділи 68-ий і 85-ий Сиракюзи, 9-ий Бінґгемтон, 97-ий Баффало, 34-ий Коговз, 19-ий Амстердам, та 99-ий Вотервліт. У першому періоді округи до 1974 року були великі досягнення: влаштовувано конференції різних референтур, концерти й імпрези з іншими жіночими організаціями, успішно переведено кампанію приєднання нового членства, зорганізовано дитячі світлички в Ютиці, Амстердамі, Рочестері, Баффало й Сиракюзах. Мистецька комісія „Наша спадщина" зібрала понад 200 народного мистецтва, які передано до Централі. Вони стали зародком сьогоднішнього Українського Музею в Ню Йорку.

З причини далекого віддалення між відділами та трудної комунікації, округу поділено на з'їзді в Сиракюзах у 1974 році на Північну — з Відділами: 46-им і 47-им у Рочестер, 49-им і 97-им у Баффало, 68-им і 85-им у Сиракюзах, а з осідком у Рочестері. Головою обрано Марію Крамарчук.

Зі святкувань 35-ліття округ Північного і Південного Ню Йорку

Активні діячки округи СУА, (зліва): Марія Крамарчук, Теодозія Кушнір, Іванна Мартинець, Леся Телега, і дівчинка Катя Вагенблас.

Відділи: 57-ий Ютика, 9-ий Бінґгемтон, 18-ий Амстердам, 99-ий Вотервліт і 34-ий Коговз, приділено до Південної округи — з осідком у Вотервліт. Округу очолила Теодозія Кушнір. Розділені обидві округи стали на власний шлях праці, змагань та осягів.

Заходом окружної управи Північного Ню Йорку зорганізовано в Рочестері „Об'єднану суспільну опіку" під проводом членки і довголітньої голови 47-го Відділу Анни Капітан. Засновано в Рочестері „Комітет збереження української спадщини", який по чотирьох роках став самостійною одиницею „Осередок Української Спадщини — Мозаїка". За почином Окружної управи засновано в Рочестері громадський комітет придбання фондів для розбудови Українського Музею. На заклик Головної управи, в проголошеному Світовим Конґресом Вільних Українців „Році Української мови" Окружна управа разом з Осередком української спадщини зорганізувала курси української мови для дорослих, які успішно продовжуються.

Незвичайно успішно працює в терені референтура Суспільної опіки: велику кількість пачок вартости тисяч долярів одержали й одержують українці Південної Америки, Европи, а останніми часами — України. Завдяки широко закроєній стипендійній акції, що діє впродовж довгих років, кадри української молоді в Бразилії, Арґентині, Польщі та в інших країнах поселення одержали фінансову допомогу на здобуття середньої і вищої освіти. В обличчі великих і драматичних подій в Україні Округа подає помічну руку сестрам-союзянкам в Україні, як теж бере активну участь у збірковій акції на Медичний фонд допомоги дітям Чорнобиля.

Важливу виховну ролю відіграють дитячі світлички: під цю пору діє світличка в Рочестері 120-го відділу і в Баффало 97-го відділу. Справно діє ділянка зовнішніх зв'язків особливо у молодших відділах, репрезентуючи Союз Українок Америки у крайових жіночих організаціях виступами на панелях, дописами до преси, зносинами з політичними кругами. Озброєні знанням мови і високими професійними кваліфікаціями — пробивають ці активні молоді здебільшого жінки дорогу українській проблематиці на міжнародному форумі.

Референтура Музею і мистецтва наполегливою працею приєднує членів, добродіїв і меценатів УМ, інформуючи рівночасно про можливість підтримувати культуру українського народного мистецтва, продовжуючи її поза межами України та дбаючи про її відродження в Україні. Завдяки постійному придбанню дрібних предметів народного мистецтва для крамнички УМузею збагачується її інвентура для продажі відвідувачам. Гідна уваги є також участь у влаштуванні виставок народного мистецтва — з високим естетичним смаком, у міжнародних і реґіональних фестивалях.

Важливе завдання сповняють господарські референтури при відділах. Своєю муравлиною працею, якої часто не бачиться назовні, вони здобувають фонди, що творять стійку фінансову базу, яка допомагає вив'язатися із щорічних зобов'язань супроти Централі.

Кожна живуча організація виявляє обсяг своєї праці, свої почини і плянування на сторінках власної преси. Для нас власна преса — це журнал „Наше життя". Усі відділи стовідсотковою передплатою, дописами і датками піддержують власний журнал.

В травні цього року на XXII Конвенції СУА в Дітройті, Миш., усі відділи округи Північного Ню Йорку були відзначені за взірцеве звітування та точно вирівнані фінансові зобов'язання супроти Централі. Голова округи Південного Ню Йорку Теодозія Кушнір назвала свою Округу найменшою та наймолодшою, яка народилася, а радше стала самостійною наслідком розподілу в 1974 р.

(Закінчення на стор. 4)

Ґорбачов...

(Закінчення зі стор. 2)

вони. Цей арґумент не відповідає нам, але він не такий цинічний в опінії Буша, прем'єрів Німеччини і Великобританії та інших. В епоху народження „спільнот держав" — існування „східньої" спільноти — на їх думку — не оминути.

Який висновок для нас? Коли це пишу, чую по радіо, що Ґорбачов вирішив поставити на рефендум питання дальшого існування СССР. Не маю сумніву, що вислід буде корисний для нього, бо народ (на Україні теж) не може собі наразі уявити неіснування СССР. В цьому не повинно б бути для нас трагедії. Це дає нам час передумати, якими шляхами мусить іти наша політика, щоб не розчарувала нас і мала успіх. Це час на просвітянську роботу. Щоб наша самостійницька ідея жевріла ярким полум'ям не тільки у Галичині, але і на Сході. В нашій політиці можна ставити максимальні вимоги, але тактовно, щоб не відкинути тих на Сході. А головно, мати на увазі, що дні існування політичної спільноти на Сході не є пораховані не тільки тому, що підсовєтські народи є так умотані у СССР, що розмотувати цю дійсність прийдеться „крок за кроком" роками, але й тому, що Захід, а в тому Америка, обстоюють існування тої „спільноти". А без допомоги, а принаймні моральної **підтримки Заходу народам колишнього СССР** не визволитись. Не треба забувати і про те, що концепт „Европейської Спільноти" дуже притемнив і замазав такі концепти як „суверенітет", „незалежність", „самостійність". Наразі нам треба змагатись за повну економічну децентралізацію СССР, як перший крок до мети. Під гаслом економічної незалежности можемо нині з'єднати все населення України — важливий перший крок. Словом, менше реторики, а більше того, що диктує „реальполітік" у нинішній констеляції у світі.

Деяку вагу мусить мати в наших заходах наш погляд на ролю Ґорбачова. Мусимо брати його таким, яким він є. Мабуть „порядна" людина. Ледве чи забув про те, що його предки мусили покинути під тиском московських наїзників Україну. А батько Раїси теж був щасливий, коли міг повернутись на Чернігівщину умирати, де перед смертю „любувався Шевченковими поезіями..." Що у душі Ґорбачових — не відаємо. Все ж що там не тліло б, він нині органічна і невід'ємна частина партії, системи, з якою доля зв'язала його на життя і смерть. Він робитиме усе, що конечне, щоб утримати якнайдовше при житті цю спільноту 18 мільйонів політичних галасів, яка не готова відмирати. А його зиґзаґи у політиці — це не нерішучість, гамлетизм, а зручна політика... як перенести через кладку вовка, зайця і капусту. Знаєте цю придибашку? Ґорбачов здійснює завдання партії; вона **керує ним — не він нею. Про це не забувати!**

Монтреаль очарований „Черемошем"

Група танцюристів з ансамблю „Черемош".

В четвер, 20-го грудня 1990 року, концертом у Монтреалі, розпочав своє гостинне турне по Канаді, та ЗСА ансамбль пісні і танцю „Черемош" з Львівського університету. На сцені ми побачили 35 юначок і юнаків зі Львова, які привезли на канадську землю українські народні пісні й танці, різдвяні колядки, щедрівки і вертеп. Переглянувши виступ ансамблю в залі, ніхто не залишається байдужим до добре побудованої програми, виконаної на високому художньому рівні. Оригінальність ансамблю проявляється у своєрідності підбору репертуару, який представляє західні терени України.

Програма виступу складається з трьох частин: українські народні пісні і танці, (чотирнадцять точок), народні колядки і щедрівки (12 точок); український традиційний Вертеп. Вдало підібрані виконавці відтворили ті давні народні традиції, про які ми чули з уст наших дідів та батьків. Ролі Марка Чорта і Жида викликали веселе пожвавлення в залі і радісний сміх публіки. Та не можна когось відзначити окремо, бо в цей Вечір **з вечорів усі були на сцені справжніми артистами. Від**чувається, що в цій мистецькій групі працюють високопрофесійні керівники, за плечима яких є великий досвід роботи. Насамперед хотілося б відзначити художнього керівника і постановника танців Олега Голдрича, який працює в ансамблі понад 21 рік. Його постановки танців і вокально-хореографічні композиції глибоко фольклорні і академічні, що зберегли в собі правдивий характер і манери етнічних груп Західньої України. При кропіткій роботі балетмейстера ансамблю Володимира Денеки артисти досягли високої майстерности у виконанні танців. Окрім того він сам виконавець. Преємне враження справила на монтреальців хорова група ансамблю під керівництвом Романа Мазепи. Добре поставлені голоси, їх прекрасне звучання заполонили серця глядачів, які своїми думками полинули на Рідну Україну. Головний дириґент разом з учасниками досягнули своєю роботою гармонійного та чистого звучання. Такі чудові співи хочеться слухати й слухати, від них на серці стає всім тепліше.

Слід відзначити майстерне виконання оркестрової **групи під керівництвом Богдана Дворника.**

Протягом цілого вечора музиканти мали свої власні оркестрові номери. Ця музика надзвичайно полонила всіх у залі, не залишивши байдужим нікого. Звуки скрипок, флейти та цимбалів полинули в серця глядачів, як вітерець з рідних Карпат. Нам було дуже приємно побачити цей ансамбль з Західньої України, тому що у нас це було вперше. В попередні роки перед глядачами Монтреалю виступали мистецькі групи з Центральної України, які представляли професійне мистецтво, а цей студентський ансамбль був нам близьким і рідним. Учасники його не тільки співають, грають і танцюють, але і прекрасно володіють акторською майстерністю, яку вони продемонстрували дотепно у Вертепі.

Зі сцени було чути рідну, чисту, мелодійну українську мову, не засмічену русизмами. Можна сказати так: Що більше „Черемош" дивишся і слухаєш, то більше ним захоплюєшся.

Бажаємо „Черемошеві" творчих успіхів і приємного гостинного турне по Північній Америці.

Євген Якимів

Звернення

(Закінчення зі стор. 1)

України, зокрема після трагічного катаклізму Чорнобиля; за це Т-ву „Зелений Світ" і всьому екологічному рухові від українського народу — глибока подяка.

Висловлюємо признання і вдячність усім громадським, культурним та науковим установам, товариствам і об'єднанням, включно з Товариством Української Мови ім. Т. Шевченка та нововідродженим Науковим Т-вом ім. Т. Шевченка (НТШ) у Львові за всі творчі зусилля відродити досліди в царині україназнавства на усіх рівнях у різних аспектах.

Ми вітаємо отож весь український нарід з Різдвом Христовим; ми здоровимо сердечно всі демократичні національносвідомі громадські та політичні організації і їх пресові органи.

Особливі вітання наші линуть до нововідроджених українських Церков — Української Автокефальної Православної Церкви і Української Греко-Католицької Церкви та Євангелицьких Громад. Ми вітаємо ієрархів і проводи усіх віровизнань в Україні і в діяспорі й бажаємо їм повного успіху у дружньому співжитті.

Ми зокрема радо вітаємо першого в історії України Патріярха Київського і всієї України Української Автокефальної Православної Церкви — Їх Святість Мстислава І.

Вітаємо всі українські громадські й політичні організації й товариства діяспори і шлемо побажання найкращих успіхів!

Вкінці — Державний Центр УНР всеціло підтримує усіх, хто веде рішучий змаг за повну незалежність і соборність України!

Охоплюємо нашими турботами та сподіваннями все населення України, часто різнонаціональне, від сходу до заходу, від півночі до півдня, а також всю українську діяспору.

У цей великий Празник Різдва Христового, що означає народження Правди для світу і для України, бажаємо нашому народові-борцеві усіх благ Господніх і молимо Новонароджене Дитя — Ісуса Христа поблагословити Новий 1991 рік дійсними здобутками на шляху до повної незалежности й соборности України — до її свободи!

Слава Україні!

Микола Плав'юк,
Президент УНРеспублікн в екзилі
Михайло Воскобійник,
голова Української Національної Ради,
Іван Самійленко,
голова Уряду УНР в екзилі.

Успіхи далії „Україна"

Славний квіткар Й. Марійчук з його нагромадженими даліями „Україна".

У квартальнику Товариства вирощувачів квітів — далій у Філядельфії за осінь 1990 року читаємо в уступі про успіхи членів товариства: „Далії 'Україна' Йосифа Марійчука перемагали на Середньому заході (Middle West), де їх виставляв Кен Фиррієр, власник Городів блакитних далій, що продаватиме ці далії. „Україна" — квітка здобула відзначення під назвою „Досягнення" в Акроні, у Савт-Сіті, у Трай-Сіті і на виставці Конференції середнього заходу у Милвокі. „Україна" здобула теж відзначення за найбільший квіт, за найбільш досконалий розквіт і за найбільш досконалий кошик („баскет"). Гратулюємо, Йосифе!"

Далії, що про них тут мова, — це нові види далій, що їх таки спеціялісти, як Й. Марійчук, вирощують через відповідне схрещування існуючих видів далій. Нові види далій здобувають статус нових родів і право на власну назву, коли їх прикмети (колір, відтінь, величина, форма, діяметр тощо, є напостійно, натривало записані у генетичній системі квіту і не міняються у дальших поколіннях даного роду далії.

Успіх створення нових видів чи родів квітів вимагає повного розуміння процесу розмножування далій, опанування техніки записування цього квіту, точного ведення реєстру даного виду далій та дуже великої уважности й терпеливости.

Йосиф Марійчук є членом американського Товариства вирощувачів далій. Це товариство має тісні зв'язки з вирощувачами далій по всьому світі і його квартальний „Бюлетень" йде, наприклад, до таких далеких країн, як Австралія, Чехо-Словаччина і т.д. У цьому „Бюлетені" далія „Україна" згадана вже в числі за осінь 1989 року, як перша у категорії „Велетенські далії". Багато важнішим за колосальну величину є те, що далія „Україна" одержала дотепер в оцінці спеціялістів незвичайно високу оцінку 88.33 точки.

Йосиф Марійчук не тільки зумів вшанувати назву нашої Батьківщини шляхетним квітом, що його він виростив, але назвав „Україною" нову далію, яка вирізняється дуже високими прикметами і ті чекають високі відзначення на виставках квітів і в каталогах та в іншій літературі вирощувачів квітів в Америці і поза нею у майбутніх десятиліттях.

Тут варто згадати, що Й. Марійчук належить до гурту тих ідейних і жертвенних громадян, які дбають про те, щоб гордість філядельфійських українців — Український Освітньо-Культурний Центр, тримати у найкращому стані. Наш славний квіткар не тільки прикрашує бюра Центру прекрасними даліями, але теж утримує коридори й кімнати Центру в виполішованому стані.

Я. Татомир

АЛЬЖИРСЬКІ ТЕРОРИСТИ, які кілька днів тому захопили пасажирський літак „Боїнг-737" летунської лінії „Ейр Альжерія" і тримали у закладі 88 пасажирів, в неділю рано склали зброю, відпустили усіх закладників і залогу літака та піддались поліції на летовищі в Аннаба. Молоді терористи, це 22 і 23-річні юнаки, які добре володіють зброєю. Припускають, що вони дезертири з альжирської армії. Серед закладників було 14 чужинців, громадян Великобританії, Німеччини, Франції, Італії і Японії.

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ БІЛЯ Білого Дому заарештовано 11 осіб, серед них був також противоєнний активіст Філіп Берріган. Цих 11 — це частина 40-членної групи, що активно виявляли перед Білим Домом своє невдоволення можливістю війни на Близькому Сході. Цих 11 перелізли залізний паркан та лляли червоне чорнило фо фонтанни перед Білим Домом з думкою симулювати кров. Іншої шкоди вони не вчинили, бо їх негайно арештовано, — заявив речник уніформованої таємної служби Білого Дому Даг Голмс.

Парляментаристи України на відвідинах у Вашінгтоні

(Бюро УНС). — На відвідини різних державних і приватних установ у Вашінгтоні під час їхнього перебування в ЗСА приїхали Володимир Яворівський, депутат Верховних Рад України та СССР, і д-р Юрій Спіженко, міністер охорони здоров'я України.

Депутат В. Яворівський промовляв на полуденку, зорганізованому колишнім дорадником президента у справах крайової безпеки Збігнєвом Бжезінським у Центрі стратегічних і міжнародних студій Джорджтавнського університету. У своїй промові В. Яворівський говорив про три найбільш важливі під сучасну пору справи: Чорнобиль — наслідки минулого та невеселі вигляди на майбутнє, державна незалежність України і економічні реформи, при чому він підкреслив, що Україна може розвиватися економічно та духово тільки тоді, коли буде самостійною. Після промови був призначений час на питання та відповіді, що ним керував Ф. Скотт Буш із Центру стратегічних і міжнародних студій. Учасники полуденку були науковці Центру стратегічних і міжнародних студій, як також і члени таких організацій як: Інститут советсько-американських спілкувань, Державного департаменту, Агенції безпеки довкілля, Школи для міжнародних справ ім. Вудро Вілсона, Оборонної ради крайових ресурсів і „Ню Йорк Таймсу". Після полуденку В. Яворівський зустрічався з Александром Вершбовом, директором Бюра справ Совєтського Союзу при Державному депетраменті з яким говорив про розвиток подій в СССР, зокрема в Україні. Коментуючи на тему можливого розпаду СССР, А. Вершбов кілька разів повторив, що ЗСА „не є прихильником централізованого Совєтського Союзу, ані 15 самостійних республік", але залишаться невтральними. Говорячи про тісніші зв'язки між ЗСА та Україною, А. Вершов підкреслив, що ЗСА тепер визнає СССР, але „ми є готові мати подвійне уповноваження (Москви і Києва) для американського консуляту в Україні, якщо на це буде згода".

Згаданий полуденок і зустріч були організовані Вашінгтонським бюром Українського Народного Союзу. Перекладачами були: на полуденку Юрко Саєвич, а у Державному департаменті Марта Зєлик.

Д-р Юрій Спіженко, в товаристві д-ра Максима Драча, впродовж п'яти днів відбув цілий ряд розмов із урядовими чинниками та представниками приватного сектора у Вашінгтоні. Його приїздом займався Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля. Зустрічались депутати з урядовцями Департаменту здоров'я та людських послуг і з різними відділами цього департаменту, починаючи від Крайового інституту здоров'я, де розмовляли з науковцями Пітсбурзького університету, працівниками катарактського проєкту дітей Чорнобиля; зустрічалися з директорами та представниками шістьох інститутів і відділів КІЗ. Учасники на цих зустрічах погодились працювати прямо із міністерством здоров'я України над дослідами про довготривалі наслідки радіяції після чорнобильської катастрофи.

Відвідали наші лікарі також зустріч із д-ром Робертом Гармоном з Управління засобів здоров'я та послуг. На цій зустрічі були також деректори п'ятьох відділів цього управління. Д-р Ю. Спіженко мав розмову з д-ром Джеймсом Мейсоном, заступником секретаря здоров'я, як також з д-ром Бертоном Лі, особистим лікарем президента Дж. Буша, який опісля запросив д-ра Спіженка, д-ра Драча на полуденок до Білого Дому, на котрому були також присутні д-ри З. Матківський та І. Масник.

Відбув також д-р Ю. Спіженко зустріч у Департаменті торгівлі з Аланом Данном, заступником асистента для справ науки і електроніки, де домовилися про конференцію у справах здоров'я у Києві в 1991 році. Пізніше на полуденку влаштованим фірмою Дженерал Електрік, зустрічався д-р Спіженко із Робертом Молітером, відповідальним за урядові програми медичних систем своєї фірми, як також із д-ром Р. Новс, заступником директора Панамериканської організації здоров'я та д-ром Джо Дейвісом, асистентом директора Міжнародного центру здоров'я та контролі хвороб. Всі ці зустрічі та розмови увінчалися позитивними результатами домовлень та обіцянок допомоги.

Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля та Українське Лікарське Товариство Північної Америки влаштувало гостину та зустріч з д-рами Ю. Спіженком і М. Драчем для членів Конгресу і офіційних представників Уряду президента Буша, як і членів українсько-американської громади, в будинку Сенату ім. Рассела. Господарем цього прийняття був сенатор Билл Бредлі. Обидва наші лікарі виступали також перед українською громадою Вашінгтону.

Надія Матківська була координатором зустрічей впродовж цілого тижня. При технічному влаштуванні зустрічей допомагало вашінгтонське Бюро Українського Народного Союзу.

Е. Іванців

35-літній ювілей...

Закінчення зі стор. 3

ці. Округа вела багатогранну працю: влаштовувала конференції, з'їзди, базари, гідно відзначила золотий ювілей СУА, влаштувала „День Союзянки" в Коговзі, та імпрезу „Рік української дитини" у Вотервліті, вшановано українських жінок героїнь, відзначено 100-ліття українського жіночого руху. Усі відділи включилися у святкування 1000-ліття Християнства на Україні. Із трьох заснованих світличок залишилася одна у Вотервліт. З великим успіхом проходили курси україназнавства для молодого членства. Округа є меценатом Українського Музею. З метою пропагування української культури між не-українцями влаштовується виставки на фестивалях, у музеях та університетах. Факти підтверджують, що ні вік ані територія не обмежили активности, живучости і успіхів округ.

У розваговій частині свят кувань виступила відома артистка колись львівських сцен, членка 49-го відділу в Баффало, Ірина Лаврівська. З великою мистецькою експресією вона продекламувала вірш Олега Лисяка „Львівська міщанка", що є персоніфікацією історії княжого Львова.

„Рочестерські соловейки", сестри Ліда і Зіна Джус, розважали присутніх, виконуючи три пісні: „Україно моя", „Чоловік пропив" і „Грай, бандуро". Фортепіяновий супровід до гимну СУА виконала довголітня відданна членка 47-го відділу Аня Сорохтей.

Особливе признання належить голові 120-го відділу в Рочестері Лесі Телезі, яка очолювала Ювілейний комітет, координуючи всю працю та Іванні Мартинець, музейно-мистецькій референтці округи, яка вміло та дотепно вела імпрезою. Також велике признання висловлено членкам трьох відділів Рочестеру за всебічну взірцеву підготовку святкувань. Смачну святочну трапезу благословили парох церкви св. Йосафата о. Пилип Сумбер і настоятель церкви св. Покрови о. Федір Коваленко.

Багато членок обох округ вложили у святкування свої частинки труду і часу, що забарвлені їхньою відданістю й любов'ю, створили прекрасну мозаїку. Хоч ми не подаємо окремо їхніх імен — хай заплатою їм буде свідомість, що зробили хосенне діло. Щира подяка гостям і представникам організацій за присутність, привіти і дарунки, зокрема членкам союзянкам, зблизька і здалека одягненим переважно у вишивані по-мистецьки виконані блюзки, сукні і старовинні сорочки, чим додали імпрезі особливого кольориту і краси. Всім їм — щире спасибі!

З великим успіхом проведено льотерію — керамічну трипільську вазу, дарунок 68-го відділу Сиракюзи, виконання Фалини Войтович. Присутні мали змогу оглянути графічне зображення 35-літньої праці у світлинах, витинках з преси тощо, та Хроніки округи, що прикрасила залю. Чистий дохід з імпрези в сумі 2,000 долярів передано до Головної управи СУА на Фонд допомоги дітям Чорнобиля.

В підсумку можна навести слова із св. Письма: „Дерево пізнати по плодах", — а плоди у нас чималі!

Ірина Михайлюк

Провісник...

(Закінчення зі стор. 1)

казів чи свідчень. Під час допиту на запитання, чим займався, він заявив, що поширював антинімецькі летючки, але слідчий записав, що летючки були „антисовєтські".

На тюремних і концтабірних дорогах йому довелося зустрічатися з Михайлом Сорокою, Данилом Шумуком, Юрієм Шухевичем, Володимиром Горбовим та багатьма іншими відомими українськими патріотами.

Перші два роки відбував покарання в Караганді, де разом з тисячами українських в'язнів працював на будівництві великих заводів. Потім тяжкий етап до Норильська і знову каторжна праця на будівництві в умовах вічної мерзлоти.

Багато приємного можна знайти про Є. Грицяка у спогадах Д. Шумука, Авраама Шифріна та інших в'язнів ГУЛагу. Думка про загальний страйк по всьому ГУЛагу захопила його ще 1952 року, але здійснити цей задум не було надії, тому він вирішив організувати політичний страйк у своїй колонії. І хоч якою утопічною здавалася ця думка, страйк все ж таки вдалося організувати 1953 року в Норильську. Це був страйк протесту проти безпричинних масових розстрілів.

Табір налічував понад 5,000 в'язнів. До них приєдналися і в'язні сусідніх таборів. Жіночий концтабір на підтримку їхнього страйку оголосив голодівку. Близько 7,000 жінок трималися голодівку шість днів. Це була велика моральна допомога в тих жахливих умовах.

Довідавшись про страйк, з Москви вирядили урядову комісію. Для розмови обрали представників різних національностей від в'язнів. Серед них і Є. Грицяк. Ось як він розповідає про це: „Один із членів комісії, якого Кузнецов називав товаришем Кисельовим, справляє на мене пальцем і питає: „Прізвище?" Прізвище?" Я не відповідаю, тільки дивлюся на свій номерний знак. Кузнєцов зрозумів натяк і каже: „Навіщо тобі прізвище? Не бачиш номера У-777? Оце і все його прізвище".

Після короткого з'ясування хто прибув до табору тощо, Грицяк виклав перед комісією вимоги страйкуючих: припинити розстріли та інші прояви свавілля в тюрмах і таборах; замінити все керівництво їхнього концтабору; скоротити робочий день до 8 годин; гарантувати в'язням вихідні дні; поліпшити харчування; дозволити листування, побачення; вивезти з Норильська усіх інвалідів; зняти з бараків замки а з людей номерні знаки; скасувати Особливу нараду, як неконституційний орган; припинити тортури і закриті процеси; організувати перегляд справ усіх в'язнів.

Це було 6-го червня 1953 року, а 9-го червня їм оголосили, що вже задоволено шість пунктів їхніх вимог і найближчим часом розпочнеться перегляд справ. Такої перемоги ГУЛаг іще не знав. Організовуючи той страйк, Є. Грицяк вірив у його успіх, ніби вже тоді передбачав великі зміни у суспільстві й свідомості людей.

Страйк припинили, але боротьба ще тривала і про все це так цікаво розповідається у спогадах Є. Грицяка, де кров'ю запеклося кожне слово, кожен рядок, що змальовує людські страждання, жорстокі тортури і силу духу людського, нескореного духу.

Комісія Верховної Ради СССР 1956 року серед інших постановила звільнити і Є. Грицяка. Та вже 1959 року його заарештували знову й послали докінчувати кару, виришивши, що звільнення було незаслужене і передчасне. Знову конвой, етапи, тюрми, каторжна праця, вічна мерзлота. Тут він зустрівся з іншими героями України, в тому числі й з великим правдолюбцем і мужнім українським патріотом Олексою Тихим. Відбув іще 5 років каторги, а повернувшись 1964 року, не зміг дістати навіть найгіршої праці. Скрізь йому відмовляли, бо не погодився співпрацювати з гнобителями українського народу.

Одружився з учителькою на Івано-Франківщині, але і її незабаром звільнили з праці. Родина опинилася в тяжкому матеріяльному становищі, але це їх не зломило. Перебивалися на випадкових працях і малих заробітках, але вистояли. Працівники КГБ продовжували ними „піклуватися", викликали і приходили додому. Отож і спогади про повстання в Норильську писалися у надзвичайно складних умовах. Кожну написану сторінку треба було непомітно спровадити кудись, щоб не забрали під час обшуків. І ось нарешті книга написана й передана за кордон. І знову почали шарпати його в КГБ знову вимагали, погрожували, умовляли, провокували. Та перемога була не за ними, а за Є. Грицяком, загартованим у їхніх катівнях.

Ще багато цікавого можна розповісти про цього незвичайного чоловіка та вже чекають на нього нові дороги і нові зустрічі у вільному світі. Прощаємось, бажаємо успіхів і радіємо, що наша земля багата такими синами.

Альманах УНС...

(Закінчення зі стор. 2)

та Ярослав Біленький, композитор Борис Кудрик, поет Василь Пачовський та інші.

Не оминув Альманах також трагедію Чорнобиля. На цю тему подана добре обгрунтована стаття „Чотири роки неправди" Михайла Кучера. На конкретних фактах, підтверджених незаперечними цифровими даними, автор викриває зловмисну брехню окупанта, який безсило намагається затаїти перед народом та світом трагічні наслідки чорнобильської трагедії для народу і всього живого довкілля.

Мабуть, маючи на увазі 120-річчя з дня народження Лесі Українки, яке припадає на 25-го лютого 1991 року, в альманасі поміщено статтю Івана Леська „Леся Українка — аристократка духу". В статті висвітлено благородний характер та патріотизм і універсальність у тематиці найвидатнішої української поетеси.

Також не оминув альманах наших студентів. На цю тему читачі матимуть змогу прочитати більшого розміру статтю д-ра Олега Снилика „Перед сорока роками" до 45-річчя створення Української Студентської Громади в Ерлянгені.